

Змест

Слова да чытача 11

Нязбылая Айчына 15

Беларусь як суб’ект уласнай гісторыі15

Не гарады і не вёскі18

Гэтай зямлі не хапае свята. Наваградак — Менск21

Еўропа і Расея: дзе месца Беларусі?25

Праз песню жыве Беларусь! Уражанні немужычнага
гледача ад конкурсу бардаў.....31

Скарына прыязміўся ў Лідзе.....34

Бацькі нянавісці (ліст у рэдакцыю)37

Год страты ў краіне парадоксаў39

Прага ізноў прымае Францішка Скарыну41

Вуліца, поле, Вялікае Княства.43

“Куй, куй, каваліку...”45

25 сакавіка. Воля, масла і хлеб46

Масток да гісторыі краю48

Гародня — Кракаў. Падарожжа па каралеўскіх мясцінах51

Дотык да жывой гісторыі55

Беларуска-чэшскае сваяцтва57

Апошні з беларускіх магіканаў61

Экспедыцыя да Беларусі63

Чалавек, які стварае сусвет.....65

Вобраз сучаснага беларуса.....68

Выжыванне беларускасці69

Тэксты, напісаныя для сайта “Беларускі партызан”

у 2011—2012 гг.

Свая чужая краіна72

Турма — як бяда73

Лукашэнка перамог!78

Як жыць, то жыць для Беларусі!79

Гавару па-руску — адчуваю здраду.....	81
Тарас і Парнас	82
Падарожжа па Беларусі. Нарысы	91
Гомельшчына. Найстарэйшая вёска Беларусі	92
Берасцейшчына. Апошні прытулак апошняга караля Рэчы Паспалітай.....	96
Гарадзеншчына. Карабель і Гальшаны.....	100
Віцебшчына. Полацкая перліна беларускага дойлідства	104
Магілёўшчына. Востраў жывой мінуўшчыны	108
Меншчына. Прыгарад, старэйшы за сталіцу	117

Майстар — наш продак 123

Скарбніца старажытных рэчаў.....	123
Як шукалі мірскую ратушу.....	130
На наваградскіх пагорках	137
Паселішчы на рэчцы Ашмянцы	146
Мястэчкі каля замкаў	152
Зроблена рукамі продкаў	156
Керамічны посуд.....	158
Кафля	162
Будаўнічыя матэрыялы, хатнія рэчы	166
Вырабы з металу.....	167
Вырабы са шкла.....	172
Каменныя і касцяныя вырабы.....	174
Заканчэнне.....	175

Гарадзенскі замак..... 180

Узнікненне і росквіт паселішча на беразе Нёмана.....	180
Крыжацкая навала.....	187
Слаўны рыцар Давыд Гарадзенскі	193
Бітва з крыжакамі працягваецца	196

Міжусобныя звады — і крыжакі ў замку.....	197
Замірэнне Вітаўта і Ягайлы	199
Замак Вітаўта	201
Замак Стэфана Баторыя	203
Міналі стагоддзі	206

Каралеўна мая, Гародня..... 215

Каралеўскі горад з губернскім лёсам	215
На мяжы славянскага свету	216
Божа, уратуй Каложу!	220
Гародня і пачатак Вялікага Княства Літоўскага.....	224
Гародня і Ордэн	228
Школа кіравання Вітаўта	231
Горад майстроў	235
Каралеўская ўлюбёніца.....	239
Барокавы лёс	242
Самы знакаміты эканом	247
Самота караля Станіслава	249
У кіпцюрах візантыйскага арла	251
За вольнасць Айчыны.....	253
Гародня Максіма.....	257

Тэўтонскі ордэн ад Ерусаліма да Грунвальда 264

Уступ	264
Стварэнне і ўстрой Ордэна братаў–рыцараў Тэўтонскага дому	
Дзевы Марыі ў Ерусаліме.....	265
З палестынскіх пяскоў у прускія лясы.....	273
Бойкі з Літвой і Польшчай.....	283
Набліжэнне да Вялікай вайны	292
Ваенная кампанія 1409 г. і падрыхтоўка новай.....	297
Грунвальдская выправа	307

Жыццяпіс вялікіх князёў літоўскіх..... 328

МІНДАЎТ. ПАЧАТАК ВЯЛІКАГА ГАСПАДАРСТВА 328

Міндаўт (гады жыцця: мяжа XII—XIII стст. — 1263 гг.;	
гады гаспадарання: каля 1248—1263 гг.)	328
Літва — краіна лесу	329
Кар’ера першабытнага ваяра	338
Пачатак Вялікага Княства. Першыя выпрабаванні	346
Каралеўства Літва (1253—1260 гг.)	357
Справа зроблена	364
Заканчэнне	367

АД ВОЙШАЛКА ДА ВІЦЕНЯ (1264—1315 гг.).

ВЫПРАБАВАННЕ НА ТРЫВАЛАСЦЬ 369

Уступ.....	369
Вялікае Еўрапейскае перасяленне.....	370
Транята (1263—1264 гг.).	
Кароткі трыумф узурпатора	374
Войшалк (1264–1267 гг.). Інтэлігент на троне	378
Шварн (1267–1270 гг.). Далёка ад Радзімы.....	388
Трайдэн (1270–1282 гг.). Надзейны стырнавы	394
“Цёмныя” гады (1282—1292 гг.).....	404
Пукувер (каля 1292—1295 гг.) і Віцень (1295—1315 гг.).	
Пачатак вялікай дынастыі.....	411
Віцень (1295–1315 гг.).....	413
Заканчэнне	419

ГЕДЫМІН (1316—1341 гг.)

КАРАЛЕЎСТВА ЛІТВЫ І РУСІ..... 420

Уступ.....	420
Пачатак гаспадарання	420
Дыпламатычны марш на захад	431
Няўдалы каталік	444
Першы ліцвінска-польскі саюз	451

Кароль Літвы і Белаі Русі	457
Выпрастаная спружына.....	465
Тастамент Гедыміна.....	472
Заканчэнне.....	477
ВЯЛІКІ КНЯЗЬ ВІТАЎТ	479
Літва — яго Радзіма	479
Сталенне героя.....	489
Улада вышэй за ўсё.....	495
Руплівец гаспадарства	498
Вялікая бітва.....	508
Шлях да Еўропы	515